

JUTARNJI LIST

Godina XXVI. Broj 9108.

Zagreb, nedjelja 6. lipnja 1937.

Cijena 2.— dinara

SPORAZUM RIMA I BERLINA

PLANOVI O PODJELI ŠPANJOLSKE OSNIVANJE VOJNIČKIH, FLOTNIH I AVIONSКИH UPORIŠTA

-g- PARIS, 5. VI. »Petit Journal« javlja, kako sam tvrdi iz najpouzdanijeg izvora, da se upravo nalazi na putu u Španjolsku daljnjih 40.000 talijanskih dobrovoljaca. Tokom zadnjih dana postao je vrlo živ brodarski promet između Palme i Ceute. Kao turisti stigli su tokom prošloga tjedna u Španjolsku preko 500 talijanskih vojničkih specijalista. Isti list tvrdi, da su se Rim i Berlin sporazumjeli podijeliti između sebe čitavu Španjolsku sa Španjolskim Marokom, kao što je u svoje vrijeme bila podijeljena Poljska. Glavna je svrha Rima i Berlina provesti kolonizaciju Španjolske, ali ne na temelju aneksije, nego bi Španjolska u cijelosti bila podijeljena između Italije i Njemačke u dvije njihove utjecajne zone. Dalje se spremaju Njemačka i Italija da u Španjolskoj osnuju svoja vojnička, flotna i letilišna uporišta.

REVOLUCIJA U PORTUGALU?

Službeni demanti

LONDON, 5. VI. Havas javlja: Prema vijestima Reutersa iz Gibraltara u samom Gibraltaru i susjednim gradovima šire se neprestano glasine da je u Portugalu došlo do ozbiljnih nereda revolucionarnog karaktera. (AA)

LONDON, 5. VI. DNB javlja: U vezi s vijestima o nekim neredima u Portugalu u ovdašnjoj portugalskoj ambasadi izjavljuju, da im ništa o tome nije poznato. (AA)

NJEMAČKA ŠTAMPA PROTESTIRA

JER SE OGRANIČUJE DJELATNOST NJEMAČKE U JUŽNOJ AFRIKI

BERLIN, 5. VI. Havas javlja: Cjelokupna južna njemačka štampa protestira protiv držanja Južno-afričke unije, te je optužuje da ide za tim da uništi germanstvo u bivšoj njemačkoj Zapadnoj Africi. Štampa posebno ističe, da je vlada u Pretoriji prekršila svoje obveze iz o mandatu vlast nad tom bivšom njemačkom kolonijom time što je odbila da uputi Ligi naroda tužbu, koju je podnio njemački narod iz Južno-afričke unije protiv raznih mjera vlasti kojim se ide za ograničavanjem njemačke političke djelatnosti i prava udruživanja Njemaca u tim krajevima. (AA)

**DUĆAN I RADIONA
ILICA 15**

GRIESBACH I KNAUS
SPECIJALNA
ZLATARSKO-REZBARSKA RADIONA

Popravci i prerade
ZLATNINE I SREBRNINE

VOJNIČKI SPORAZUM ITALIJE I NJEMAČKE I ZAJEDNIČKA VANJSKA POLITIKA?

OJAČANI BRITANSKI IMPERIJ JEDINI MOŽE OSIGURATI MIR

RIM, 5. VI. DNB javlja: Na konferenciji predstavnika strane štampe demantirana je vijest »United Pressa«, da će za boravka njemačkog ministra vojnog von Blomberga u Rimu biti između Njemačke i Italije zaključen defenzivni ugovor. (AA)

-g- LONDON, 5. VI. »Daily Mail« se bavi na uvodnom mjestu predstojećim zaključkom vojnog sporazuma između Njemačke i Italije, pa naglašuje, da je uža vojnička suradnja između Berlina i Rima od neobične važnosti za Europu. Već je vrlo važan i dosadašnji sporazum, a od sada će Italija i Njemačka prema svemu sudeći voditi i zajedničku vanjsku politiku, koja će bazirati na vojničkom sporazumu. »Samo pojačanjem i razvojem britanskog imperija može biti garantiran mir i naša budućnost«, — zaključuje »Daily Mail«.

-o- NAPULJ, 5. VI. Danas su doputovali u Napulj talijanski kralj i kraljica sa prinčevima kraljevskog doma. Poslije dolaska kraljevskog vlaka doputovao je u Napulj i maršal von Blomberg, koji je odsjeo u hotelu »Excelsior«. Danas po podne je održana velika smotra historijskih viteških nošnja i povorka sredovječnih ratničkih formacija. Ovaj velikoj paradi prisustvovali su kralj i kraljica, prijestolonasljednik i drugi prinčevi kraljevskog doma, maršal von Blomberg, ministri i ostali odličnici. Sutra će von Blomberg poduzeti izlet u okolici Napulja, a prekosutra će prisustvovati velikim taktičkim vježbama talijanske ratne flote kod Gaete.

NJEMAČKA TRAŽI VEĆE GARANCIJE

ZA SIGURNOST SVOJIH BRODOVA
U ŠPANJOLSKIM VODAMA

Očekuje se zajednički odgovor Italije i Njemačke na britanske predloge o pooštrenju kontrole

PARIS, 5. VI. (D) Nakon predaje britanske note, u kojoj su sadržani predlozi za pojačanje sigurnosti ratnih brodova, koji vrše kontrolnu službu u španjolskim vodama, ovdje se primjećuje stanoviti pesimizam. Nema nikakve sumnje da će Francuska bez daljnjeg prihvatiti nove britanske predloge, koji su u neku ruku

izradjeni u zajednici s francuskim poslanikom u Londonu, ali je sada najveće pitanje kako će reagirati Njemačka, koja je ovdje najviše tangirana. Prema informacijama koje su primljene jutros iz Berlina, izgleda DA NJEMAČKA VLADA KANI BRITANSKE PREDLOGE UZETI SAMO

KAO BAZU ZA MNOGO OPŠIRNIJE PREGOVORE.

Specijalno što se tiče Njemačke, u Berlinu se ističe da njemačka vlada nije zadovoljna onim dijelom britanskih predloga, gdje se govori o saradnji među ratnim brodovima interesiranih država u slučaju napadaja na brodove kontrolne službe. U britanskoj noti je predviđeno da se u slučaju napadaja na jedan kontrolni brod stave u vezu zapovjednici ratnih brodova, koji se nalaze u blizini, pa da onda oni tek tada zaključuju kakve mjere treba poduzeti protiv takvog napadaja. Njemačka će sigurno sa svoje strane zatražiti, da u slučaju napadaja ili provokacije

SVAKI KONTROLNI RATNI BROD MOŽE SMJESTA OTVORITI VATRU I ZATRAŽITI POMOĆ OD DRUGIH KONTROLNIH BRODOVA, KOJI SU OBEZANI DA TAKODJER POMOĆU NAPADNUTOM BRODU I OTVORE VATRU NA NAPADACA.

Britanska vlada je smatrala potrebnim formulirati svoj predlog na spomenuti način zbog toga, jer smatra da bi ovo pravo kontrolnih brodova da smjesta svi reagiraju na kakav nesmotreni ili provokatorski napadaj moglo dovesti do još teških komplikacija nego što je bio slučaj s »Deutschlandom«. Velika Britanija bi htjela da zapovjednici kontrolnih brodova ispituju situaciju nakon kakvog napadaja, da ustanove je li se radi o zabuni, nesmotrenosti ili provokaciji, pa da tek prema rezultatu istrage ustanove mjere obrane ili represalija.

na područja školskoga i vanškolskoga rada i života.

U životu mi je sjećanju, kako nam je gospodja Smrekar čitala neke od onih finih, nježnih pjesmica iz zbirke »Pauca i meae« od Victor Hugoa, i naročito sam spamtila jedan stih koga je Lepotu i značenje bila osobito istakla. To je onaj, gdje pjesnik s bolnim sjećanjem govori, koliko je pažnjom i ljubavlju bio nad duševnim životom svoje kćerke i izra-

žava to riječima: »Je composais cette jeune âme comme l'abeille fait son miel« — »Izradjivao sam ovu mladu dušu kao što pčela stvara med«. Da, upravo tako kao što pčela u neumornom ljetu od cvijeta do cvijeta sabire najbolje sokove u svemu vrtu Božjem i besprimjernom ih ustrajnošću i strpljenjem odnosi u košnicu punu čeljiću po čeljiću slatkim medom, tako je i ova rijetka i divna žena neumorno sakupljala znanje i tražila le-

potu zato, da bi ih oživljene primjesama svoga živog duha svakom zgodom prenosi u naša srca i duše, u kojima su se pod njenim stalnim, tako blagotvornim utjecajem, stvarali i rasli ideali Ljepote, Dobrote i Pravdnosti, ideali koji od nas čine ljude. Takav je bio njezin nauk. A naučavala ga je s vjermom i ljubavlju. Kao svaki pravi učitelj.

Dr. Maša Juračić

NALAZ U KATAKOMBAMA Sv. MARKA

KAMENI NATPISI OTKRIVAJU NOVE MOMENTE PROŠLOSTI ZAGREBA

Značaj obnove crkve Sv. Marka, — Grobna ploča »plemenitog viteza Ivana«, — Grb porodice Calcinelli, zagrebačkih gradjana i trgovaca.

Zagreb, 5. VI.

U broju od 23. V. o. g. donio je »Jutarnji List« interesantan članak o nalazu grobnih spomenika, kojih su fragmenti nadjeni u crkvi sv. Marka u Zagrebu. K ovome članku neka mi je slobodno nadodati slijedeće:

Ako se je ikad što radilo na sačuvanju spomenika u Zagrebu i to temeljito sa stručnjačkim razumijevanjem, to je danas rad oko restauracije župne crkve sv. Marka, toga krasnoga građevnog spomenika u Zagrebu. Na čast onima, koji to provode! Znamo, kako je ta crkva nekoliko puta stradala i od požara i od potresa, a pogotovo s restauracija, koje su na njoj provadane. Činilo se je to bez razumijevanja i poštivanja njene drevne tradicije. Danas se to radi s razumijevanjem i srcem. Spašava se starina oblicem njezini. Svakako je ta današnja restauracija jedna velika kulturna tečevina, jer će restaurirana crkva opet podavati velebne svoje stare forme, i održat će se mnogo i mnogo toga, što je nekoć odbacivano i uništavano. Znamo i to, da se je radilo na tom, da se uopće poruši crkva i da se tako trg oko nje, naš stari »Markov trg« proširi.

Ne radi se tu samo o interijeru crkve, tu se seže i dublje. Otkrivaju se stare grobnice, i tu se nalaze različiti arhitektonski fragmenti, da i zalibože samo fragmenti lijepih grobnih spomenika. Na nekima se opažaju i tragovi požara. Nerazumijevanje pobacalo ih je u šut, kojim su zasute grobnice, i na kojima su porušeni svodovi.

Naišlo se je i na fragmente grobnih spomenika. Tako na rubni kamen grobnice, koji nosi napis »... EGREGIVS MILES IOANNES...« (plemeniti vitez Ivan...), koji je to plemeniti vitez Ivan, ne znamo, jer nam manjka daljnji dio rubnoga kamena. Po obliku toga kamena, kao i po pismu možemo taj spomenik staviti u prvu polovinu XVI. stoljeća nu nije isključeno, da može biti i stariji.

Drugi fragment prikazuje grb: na štitu dva neokrunjena lava okrenuta jedan prema drugome, stojeći na pećinama (?) a prednjim desnim šapama drže neki okrugli predmet (kruglju ili hljebac kruha). Od kacige se je sačuvao samo donji dio, dok je plašt s desna i lijeva dobro sačuvan. Čini se, da je taj grb bio naoko obrubljen profiliranim rubom, od kojega je sačuvan djelomično samo donji dio. Kako je donji dio djelomično sačuvan, može se razabrati, da je taj grb bio izradjen na zasebnom kamenu.

Na prvi mah potseća taj grb na grb Frankopana, što ga je počeo rabiti grof Nikola Frankopan nekako početkom druge četvrti XV. stoljeća. Nu taj grb nešto se ipak razlikuje od grba Frankopanskoga koji prikazuje okružene lavove i ove bez pećina (trovrha) ispod nogu. te sa dva ili više hljebčića kruha, što ga drže u prednjim desnim pandžama.

Drugi i treći fragment (s napisima) spadaju zajedno i nose sa sviju strana okrunjeni napis:

...CALCINELLOM...
...IBRI·SATA·MAG...
...A·STIRPE·VTV...
...CONIVX·HOC·TVMV...
LATA)·LOCO·EST·NO·DOT...
...O·DEERANT·NO...
...E·PRESTANT...
...S...
...MA...
...MIS·ERAS...

Iz ovoga napisa, u koliko je sačuvan, jasno je, da se tu radi o grobnom spomeniku porodice Calcinelli.

i da je taj stavljen ženi jednoga člana ove obitelji. Evo što me do toga zaključka dovodi.

Oba fragmenta s napisom izradjena su od kamena iste vrsti, a to nas dovodi do predmjete, da su sačinjavali jedan te isti grobni spomenik, kojemu je fragment sa grbom stajao iznad dijela s napisom i tako činio jednu cjelinu, makar je fragment sa grbom bio obrubljen profiliranim rubom.

Grb Calcinelli-a nam je poznat. Sačuvan nam je na pečatu Franje Calcinelli-a sina Julija Calcinelli-a, koji se nalazi na jednoj vlastoručnoj po njemu pisanoj hrvatskoj ispravi od 10. novembra 1628. izdanju u Gušćevcu, dvoru njegovoga šurjaka (affinis) Gašpara Šišinačkoga. Taj pečat prikazuje grb: štiti na kojemu na trovrhu ili pećinama (nejasno) stoje dva neokrunjena lava, okrenuta jedan prema drugome, držeći u šapama neki okrugli predmet koji se produljuje prema gore (mač?), i kao da je na vršku ovoga obješen neki kolut (vijenac?). U štitu je ta figura dosta nejasna. Ista figura služi i kao nakit na kacigi. Oko grba je napis: »Franciscus Calcinelli«, dakle je taj grb i pečat apsolutno Calcinelli-jev. Isprva se nalazi u držav. arhivu u Zagrebu.

Da to mora biti grb Calcinelli-a potvrđuje nam istovjetnost kamena, od kojega je izradjen grb i napisni dio spomenika. Bitne karakteristike grba Calcinelli-a (neokrunjeni lavovi na trovrhu ili pećinama)

i napokon kaciga na štiti. Poznato nam je sijaset pečata i nekoliko u kamenu islesanih Frankopanskih grbova, ali nigdje ne nalazimo na štiti kacigu izim na pečatu Stjepana i Ivana knezova Krških (Frankopana) od g. 1365., koji još rabi s t a r i svoj grb, a iza Nikole Frankopana (f 1432.) rabe njegovi potomci kacigu s nakitom (krilo pod zvijezdom) samo kad u pečatu snajaju stari i novi grb, dok kad dalje rabe novi grb, ne rabe gotovo nikad kacigu.

Da grb na našem fragmentu nije posljedom na predmet, koji drže lavovi ispravan, krivnja je svakako klesara, koji je pred sobom imao ne-

jasan grb, možda samo nejasan pečat Calcinelli-a.

Možda neću pogriješiti, ako držim, da je taj spomenik stavljen jednoj ženi Calcinelli-a, možda Hesteri Berzaj ili Magdaleni de Fari, jer u napisu bi bilo to jasno, koji govori: »...conlux hoc tu(mula)ta loco est...« (supruzi koja je na tom mjestu pokopana). Saxa loquuntur! Spomenik stavljam u prvi decenij XVII. stoljeća.

A sada da nešto saznamo o obitelji Calcinelli-a. Obitelj Calcinelli potječe iz Italije. Lucijen Calcinelli dođe pod konac XVI. stoljeća u Zagreb, te je tu g. 1590. i 1592. bio trgovac, otvorivši trgovinu u »svodjenoj« kući, koju je uzeo u najam od Margarete Safranić, žene tadašnjega gradskoga suca Grgura Dombrina. On rabi pridjev »de Valvason« po gradiću Valvasone zapadno od Udine, nekoć u Furlaniji, danas u Italiji. Žena mu je bila Magdalena de Fari. Lucijan Calcinelli bio je svakako imućan čovjek i vješt trgovac, koji je robu, naročito sukno dobavljao iz Regensburga. Godine 1610. napominje se kao zagrebački gvardijan.

Ne znamo kako je stekao imanje Ladomerec (Ladomerec kod Sv. Ivana Zeline), koje god. 1609. založi u ime svoje žene, braće i sestara za 2000 talira Ivanu Antolčiću. Od braće njegove poznat nam je Felicijan Calcinelli, koji se spominje g. 1614. Treći njegov brat bio je Julije Calcinelli. Taj je imao za ženu Hesteru Berzaj de Petrovac, udovu Gašpara Kerečenja, kćer Ivana Berzaja i Margarete Brađač de Ladomerec. Iz prvoga braka sa Kerečenjom imala je Hesteru djecu: Elizabetu, Margaretu, Julijanu i Margaretu udatu za Gašpara Šišinačkoga. Sa Julijem Calcinelli-jem rodila je djecu: Franju, Krsta, Gjuru, Jelenu i Marijanu udatu za Ladislava Miškulića de Brokunovec. Julije Calcinelli umro je nekako prije god. 1610., jer je ove godine bila Hester, njegova žena, već udata za Petra Vuleja. Tutorom njezine djece bio je Julijan Calcinelli, koji još g. 1609. nije imao djece, a zacijelo je i ostao bez potomstva. Spominje se sve do god. 1614.

O Calcinelli-jima, koji su stekli i neka imanja u Zagorju, znamo još slijedeće. Godine 1603. založi Hestera Berzaj svoja imanja koja je naslijedila iza smrti Sofije Kerečenj 3000 talira Lucijanu Calcinelli-ju. Godine 1610. Margareta Calcinelli, žena Gašpara Šišinačkoga namiruie Lucijana Calcinelli-ja iz imanja Bistrice i Lovrečana. Iste godine zalaže Lucijan Calcinelli imanje Batinu, Bisticu i Lovrečan, dvor u Ladomercu Hesteri Berzaj-Calcinelli.

Godine 1613. zalaže Margareta Calcinelli-Šišinački sa svojim mužem za 1.000 forinti kmetove pod Oštrecem u Zavorju, Barbari Dorotić, kod Felicijana Calcinelli uručuje imanje Batinu Baltazaru Napuliju. Godine 1614. zapisuje Felicijan

Calcinelli imanje Bisticu, Batinu i pod Oštrecem Baltazaru Napuliju.

Godine 1615. zapisuje za 678 forinti Felicijan Calcinelli imanje Ladomerec Ivanu Antolčiću. Godine 1621. Margareta Calcinelli, žena Ladislava Mikulića, zalaže za 1.200 forinti posjede u Bistrici Ivanu Petričeviću.

Godine 1628. sklapa Franjo Calcinelli sin pokoinoga Julija Calcinelli-a ugovor s Krstom Petričevićem. (Pečat Calcinelli-a). Tom zgodom naziva Gašpara Šišinačkoga svojim »affinis« t. j. švogorom, kako je doista mu i bio kao muž polusestre Margarete.

Napokon krasan fragment spomenika izradjenog od lijepoga mramora, od kojega imamo samo kacigu sa štita, a na ovoj nakit: na kruni stojeći raskriljeni orao. Tu je malo teško označiti osobu, koja je taj grobni spomenik dobila. Dvorlavoza orla na kacigi rabile su glasovite obitelji Szechy od Donie Lendave i Szekeley od Kevenda i Ormoža. Ova potonja posjedovala je do XVII. stoljeća imanja u Hrvatskoj. Naknadno najden je fragment sa napisom »de Dombro« mogao bi biti od grobnog spomenika gradskoga suca Grgura Dombrina (od Dubrave) iz drugog decenija XVII. stoljeća.

E. Laszowski.

Kod vrenja u crijevima i začepljenja djeluje već jedna čaša prirodne Franz-Josefove gorke vode sigurno. Reg. S. B. 15 485/35 22

GRADJEVINSKI VJESNIK BROJ 5. (svibanj 1937.) donosi ovaj sadržaj:

Ing. M. Haberle i Ing. H. Bauer, arhitekti, Zagreb: Palača Uprave monopola, pretsjedništva vlade i Drž. katastra u Beogradu. — Dr. Ing. Fritz v. Emperger, Oberbaudirektor: Kako se unaprijed određuje čvrstoća betona na gradilištu. — Ing. Vladimir M. Anžlovar, Skoplje: Tvornica cementa »Lepensac« a. d. u Gen. Jankoviću. — Dr. Ing. Walter Hahn, Regierungsbaumeister, Dresden: Veliki kuhinjski uređaji za gostionice. — Natječaj: Kacige, slastičarstva i zavode. — Natječaj: Natječaj za izradu i izvođenje skice za novu zgradu Glavne filijale drž. Hipotekarne banke u Skoplju. — Vijesti: Internacionalni kongres arhitekata: XIV-eme Congres International des Architectes. Gradjevska djelatnost u Beogradu u godini 1936. — Tehničke vijesti: Predavanja prilikom zasjedanja na Priljetnom velesajmu u Leipzigu god. 1937. Dizalica za brodove. — Rothensee kod Magdeburga. Novogradnja hale 11 na izložbenom prostoru Lajpskiškog tehničkog sajma. — Literatura. — Pregled časopisa. — Pregled javnih licitacija. Gradjevski vjesnik: Izlazi pod redakcijom Prof. Ing. B. S. Strole. Godišnja preplatna iznosi Din 120.— Uredništvo i uprava: Zagreb, Kumičićeva ul. 4

»CIVILIZACIJA KULTURA I OBRAZOVANJE«

Ovaj tjedan izašla je iz štampe od Aleksandra Mužinića (Zagreb, Sabljčeva ul. 2) knjiga pod naslovom: »Civilizacija, kultura i obrazovanje« u nakladi autora. U knjizi se na aktuelan, zanimljiv i lako shvatljiv način prikazuje odnos civilizacije prema kulturi, pa se u toku razlaganja dodiruju razni sociološki i socijalni problemi, kao i estetsko-umjetnički i školski te napose problem tehnike i strojeva. Knjiga sadrži među ostalim i ova poglavlja: Nestanak civilizacije. Nestanak kulture. Evolucija kulture, civilizacija u službi kulture, Cilj odgoja, Cilj obrazovanja, Specijalist i stručnjak, Specijalizacija i kultura, Teorija i praksa. itd. Knjiga je štampana na finom papiru s ukusnim tvrdim kartonskim povezom, ali samo u 500 primjeraka, stoga se preporuča interesentima, da si knjigu naručie ili rezerviraju što prije i to dopisnicom bilo kod autora bilo kod: M. Hercega, Zagreb, Nikolićeva ul. 14. II.

JEDNA VAŽNA ODLUKA MINISTRA VOJNOG I MORNARICE

Zadnji službeni »Vojni list« donosi odluku ministara vojske i mornarice Dj. br. 8862 od 8. o. g. kojim se aktivnim gđ. oficirima i vojnim činovnicima, koji su učestvovali u borbama za oslobodjenje naših sjevernih krajeva (Medjugorje, Prekmurje, Štajerske i Koruske) dozvoljava da kao dobrovoljni mogu biti redovni članovi udruza dobrovolja, za oslobod. sjevernih krajeva Jugoslavije; glavni odbor Zagreb — Tkalčićeva ulica 4 polukat.

Sa ovim je ministar vojske i mornarice riješio dugogodišnju borbu ovih narodnih boraca za svoja prava i dao im je ono priznanje koje su si ovi borci stekli na bojnom polju protiv tisućljetnog ugnjetavača našega naroda.

3) »TV« vezano.